

Poetas Juozas Nekrošius

SPINDULIUOJANTI BIBLIOTEKOS AURA

Biblioteka man – mažytė ar didelė – visada susitapatina su paslaptingu spindėjimu, dvasine šviesa, susimąstymu. Dundant baisiam karui, 1942 metais kuklioje Sokaičių kaimo pradžios mokykloje, su nuostaba aš, pirmokėlis, žvelgiau į didelę juodą lentą, o šalia jos – ir į vietinio staliaus sukaltą kuklią spintą, kurioje buvo saugomas didžiulis lobis – dar mūsų nevarytos, neskaitytos KNYGOS! Jų buvo ne tiek daug – gal 50-60, tačiau jos skleidė nepaprastą šviesą – visam kaimui, nuvargusiems, karo išgąsdintiems ir nuskriaustiems žmonėms, o svarbiausia – mums - pirmąsias raides į sakinius rikiuojantiems pradinukams. Prisimenu, su koku džiugesiu į namus parsinešiau aplamdytą „Vinetu“ tomelį, kaip jį man padėjo perskaityti Senelis, o paskui jau aš, pradėdamas „Sidabro ežero turtais“, skaičiau visas garsiai visai šeimai, tartum koks pranašas Mozė, stovėdamas ant aukšto išminties kalno!..

Nuo to daug kas ir prasidėjo. Žodžio magija, pasaulio ir žmogaus pažinimo aistra, atsakomybės bei gerumo pamokos, savęs suvokimas... Ir viskas, viskas iš nedidelės kaimo staliaus rankomis sukaltos medinės spintos – kaimo bibliotekos..!

O, kad visi tokias turėtų, jomis naudotųsi, jomis didžiuotųsi, jas prisimintų! Bet gal aš čia nieko naujo ir nepasakiau, nes juk tai mūsų tautos įgimta samprata, mūsų tautai įskiepyta knygnešių, „daraktorių“ bei šimtmečiais draudžiamo rašto ir knygų išsaugojimo tradicija?

Kodėl aš, prisimindamas šiandieninį Milašaičių šviesulį, užsiminiau apie praeitį, vaikystę, pirmąsias mano skaitytas knygas? Atsakysiu aiškiai ir trumpai – tai mūsų viena iš brangiausių ir saugotinų TRADICIJŲ!

BIBLIOTEKOS dirba visą laiką, be atilsio ir pertraukų, jos dirba ir tada, kai užsitrenkia kultūros namų durys, užsidaro muziejai, baigiasi koncertai. Bibliotekų gerieji pasiuntiniai – knygos – visada su žmonėmis, ten, kur jos reikalingiausios!

... Bet ir vėl nukrypstu į šalį, bandau prisiminti mokyklinės vaikystės dienas, atkurti išpūdžius, pokarinių įvykių foną... Ir dabar tiksliai negaliu pasakyti, kodėl mes, Betygalos vidurinės mokyklos mokinukai, savotiškai, gal romantiškai, pavydėjom tiems, „gyvenantiems už Dubysos“, „į klases ateinantiems per pavojais girgždantį medinį tiltą“, o paskui – per siūbuojantį, ant lynų pakabintą „beždžionių“ lieptą... Ir patys eidavome ant jo pasisupti, o vėliau – ten skirdavome pirmuosius romantiškus pasimatymus... Milašaičiai su Betygala – mums buvo tartum „brolis ir sesė“ - po to pačio likimo dangum, su Maironio apdainuotais Žemygalos medžiais!

Tradicijų bei kultūros augalijos, nulemiančios dvasinį vienos ar kitos bendruomenės klimatą – tartum medžių nepasodinsi! Todėl aš, sakykime, žaviuosi

ir suprantu Padubysio regiono – Maironio tėvonijos – Milašaičių, Betygalos, Žaiginio, Ilgižių bei kitų kultūros židinių švytėjimą, kultūrininkų kruopščią, nuoširdžią ir įkvėpiančią veiklą. Jų „uždrausti“, „reformuoti“, „sunaikinti“ neįmanoma. Tą jau bandė daryti priešai, kartais, deja, ir – savieji!

Mažiesiems kultūros unikumams – bibliotekoms - būtina padėti, jomis remtis, jas puoselėti.

Tai mano svarbiausias linkėjimas Milašaičiams, apmąstant garbingos kultūrinės veiklos sukaktį.

Nors lieptas per Dubysą girgžda ir siubuoja, bet jis prasmingai jungia mūsų amžinos upės krantus. Mes, vieni kitiems padavę rankas, turime kuo didžiuotis, džiaugtis, nuo aukštų skardžių apžvelgę savo kultūros darbų ir saulėtekių lauką.

P.S. – šia proga pridedu ir eilėrašį, kuris, tikiu, gali būti lieptu, jungiančiu mūsų nuotaikas bei sielas.

PRADĖSIM PAMOKĄ

*Gintajai Betygalos mokyklai, Jos auklėtiniams
ir mokytojo Antano Juškos atminimui*

Pradėsim pamoką...

Nurimkit,

Susikaupkit,

Prisiminkit...

Kai daug žinai ar nieko nežinai -

Sunkiausia visada atsakinėti.

Tema -

Koks buvo mano, tavo, jūsų mokytojas?

Įterpsiu čia mažytę pastabėlę.

Kada žmogus pamiršta, kas jį mokė,

Kas taisė jo klaidas,

Kas barė, aukštino, kas drąsino, mylėjo -

Sakyčiau, nuodėmė -

Ne mirtina,

Bet sielai pražūtinga...

Ak, užmačios jautrumą reformuoti,

Su skalpeliu liberaliai paglostyt vaiko širdį! -

Autobusiukais geltonais į kaimą meilės nenuveši -

Tik pragaištingą emigracijos bacilą...

Tiek to...

Prisimenat,

**Kaip mokytojas mus palikdavo po pamokų
Ir atsinešdavo aptrintą paslapčių smuikelį - - -
O iš jo -
Ir vieversių giesmė,
Ir Vėviršės čiurlenimas,
Ir Pilkalnio tylą su graudulio akordais.
Žiūriu į seną choro nuotrauką.
Joje –
Mes žiopčiojam tarytumei maži paukščiukai -
O jis –
Išalkusiems į lūpas atsargiai -
Tai žodį,
Tai melodiją,
Tai meilę.
Ir būdavo sotu po stebuklingos mokytojo manos,
Ir mes,
Pakėlę galvas išdidžiai,
Tarytum princai ir princesės,
Praeidavom
Miestelio grindiniu kaukšėdami klumpaitėm
Ir pasirinkę rūbais čerkesiniais.
Jisai,
Nužvelgdamas Dubysos ūkanotas tolumai,
Lietuviškos kalbos skanumo atsikąsdavo,
Kaip duonos,
Pridurdamas - - -
Daina ir muzika,
Ir knygos
Maitina dvasią,
Jai galių suteikia pajauti
Amžinybę, meilę, dieviškąjį džiaugsmą.
Jis buvo paprastas,
Na toks, kaip ir visi,
Ir prieš visus nukeldavo kepurę,
Su šypsena,
Su šypsena iš po dailių ūsiukų:
- Ir vėl aš žmogų sutikau,
Tai kaip galiu žmogum nepasidžiaugti!**